

Οδηγίες για την υποβολή αίτησης ρύθμισης των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων στο Ειρηνοδικείο

Α. ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Ποιοι υπάγονται στο νόμο 3869/2010:

Αίτηση για ρύθμιση οφειλών και απαλλαγή έχουν το δικαίωμα να υποβάλουν μόνο φυσικά πρόσωπα που δεν έχουν πτωχευτική ικανότητα, δηλαδή εκείνα που δεν έχουν εμπορική ιδιότητα (άρθρο 1 παρ. 1 ν.3869/2010). Τα νομικά πρόσωπα αποκλείονται από το πεδίο εφαρμογής του νόμου 3869/2010. Δεν έχουν πτωχευτική ικανότητα και επομένως υπάγονται στο νόμο 3869/2010 και όσοι ήταν έμποροι, έπαυσαν όμως την εμπορία χωρίς, κατά την παύση αυτή να έχουν παύσει τις πληρωμές τους (άρθρο 2 παρ. 3 ΠτΚ). Η αίτηση είναι νόμιμη εάν υποβάλλεται από φυσικό πρόσωπο (μη έμπορο) που επικαλείται ότι έχει περιέλθει σε μόνιμη αδυναμία να εκπληρώσει τις ληξιπρόθεσμες χρηματικές οφειλές του. Ληξιπρόθεσμη είναι η οφειλή όταν έχει επέλθει ο χρόνος εκπλήρωσής της. Αν μερικές μόνον από τις οφειλές είναι ληξιπρόθεσμες, το δικαστήριο μπορεί να προχωρήσει, εφόσον συντρέχει αδυναμία εξυπηρέτησης των ληξιπρόθεσμων, στη συνολική ρύθμιση των οφειλών, ακόμη και αυτών των οποίων δεν έληξε η προθεσμία εκπλήρωσης. Οι τελευταίες οφειλές θεωρούνται με την κοινοποίηση της αίτησης ληξιπρόθεσμες και υπολογίζονται με την τρέχουσα αξία που έχουν στο συγκεκριμένο χρονικό σημείο (άρθρ.6 παρ. 3 εδ. τελευταίο του ν.3869/2010).

Μόνο ο οφειλέτης νομιμοποιείται ενεργητικά σε υποβολή της αίτησης για ρύθμιση οφειλών και απαλλαγή. Αίτηση ρύθμισης δεν δικαιούται να υποβάλει ο δανειστής του υπερχρεωμένου οφειλέτη.

Εξαιρέσεις:

Μη νόμιμο είναι το αίτημα ρύθμισης οφειλής μη χρηματικής λ.χ. υποχρέωσης για πράξη, παράλειψη ή ανοχή. Δεν υπάγονται στη ρύθμιση του νόμου 3869/2010 α) οι οφειλές που έχουν αναληφθεί το τελευταίο έτος πριν την υποβολή της αίτησης για την έναρξη της διαδικασίας ρύθμισης, β) οι οφειλές που προέκυψαν από αδικοπραξία που διαπράχθηκε με δόλο, διοικητικά πρόστιμα, χρηματικές ποινές, φόρους και τέλη προς το Δημόσιο και τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού, τέλη προς Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου και εισφορές προς οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης (άρθρο 1 παρ. 2 του ν.3869/2010). Απαλλαγή του οφειλέτη από τα χρέη του σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.3869/2010 μπορεί να γίνει μόνο μία φορά (άρθρ. 1 παρ. 3 του ν.3869/2010).

Προϋπόθεση παραδεκτού: η αποτυχία του εξωδικαστικού συμβιβασμού

Απαραίτητη προϋπόθεση για την υπαγωγή φυσικού προσώπου στη ρύθμιση του ν.3869/2010 είναι «...η εκ μέρους του καταβολή προσπάθειας εξωδικαστικού συμβιβασμού με τους πιστωτές του και η αποτυχία αυτής, κατά το τελευταίο πριν την υποβολή της αίτησης εξάμηνο» (άρθρ.2 παρ. 1 του ν.3869/2010). Η απόδειξη της αποτυχίας γίνεται με βεβαίωση του φορέα ή του δικηγόρου που βοήθησε την προσπάθεια εξωδικαστικού συμβιβασμού. Αντίθετα, αν επιτευχθεί εξωδικαστικός συμβιβασμός με τη σύμφωνα γνώμη των πιστωτών, τότε συντάσσεται σχετικό πρακτικό, το οποίο αποτελεί τίτλο εκτελεστό από την επικύρωσή του από τον αρμόδιο Ειρηνοδίκη.

B. ΑΙΤΗΣΗ ΓΙΑ ΕΝΑΡΞΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ ΟΦΕΙΛΩΝ ΚΑΙ ΑΠΑΛΛΑΓΗΣ

1. Αρμόδιο δικαστήριο για την εκδίκαση της αίτησης για την έναρξη της διαδικασίας ρυθμίσεως οφειλής είναι το Ειρηνοδικείο στην περιφέρεια του οποίου ο οφειλέτης έχει την κατοικία του, άλλως τη συνήθη διαμονή του, που δικάζει με τη διαδικασία της εκουσίας δικαιοδοσίας των άρθρων 741 επ. ΚΠολΔ (άρθρ. 3 ν.3869/2010).

2. Αναγκαίο περιεχόμενο της αιτήσεως είναι: α) ότι ο αιτών είναι φυσικό πρόσωπο στερούμενο πτωχευτικής ικανότητας και ευρισκόμενο σε μόνιμη αδυναμία πληρωμής ληξιπρόθεσμων χρηματικών οφειλών, β) ότι κατέβαλε προσπάθεια εξωδικαστικού συμβιβασμού με τους πιστωτές του κατά το τελευταίο πριν την υποβολή της αιτήσεως εξάμηνο και ότι η προσπάθεια αυτή απέτυχε, γ) κατάσταση της περιουσίας του αιτούντος – οφειλέτη και των κάθε φύσεως εισοδημάτων του ίδιου και του συζύγου του, δ) κατάσταση των πιστωτών του και των απαιτήσεών τους κατά κεφάλαιο, τόκους και έξοδα. Αν δεν συμπεριληφθεί στην κατάσταση αυτή κάποιος πιστωτής, η απαίτησή του δεν επηρεάζεται από την πορεία της διαδικασίας (άρθρ.4 παρ. 6 του ν.3869/2010) και ε) σχέδιο διευθέτησης οφειλών, που να λαμβάνει υπόψη με εύλογο τρόπο τόσο τα συμφέροντα των πιστωτών, όσο και την περιουσία, τα εισοδήματα και την οικογενειακή κατάσταση του αιτούντος – οφειλέτη. Αίτημα της αιτήσεως είναι η ρύθμιση των οφειλών με σκοπό να επέλθει η προβλεπόμενη από το νόμο απαλλαγή του οφειλέτη.

3. Ο οφειλέτης μπορεί να συμπληρώσει, να διευκρινίσει ή να διορθώσει τους ισχυρισμούς που περιέχονται στην αίτησή του κατ' άρθρο 224 ΚΠολΔ με τις προτάσεις του ή και προφορικά κατά τη συζήτηση της υπόθεσης με δήλωση καταχωριζόμενη στα πρακτικά αφού στο Ειρηνοδικείο η υποβολή προτάσεων δεν είναι υποχρεωτική (άρθρ.115 παρ. 3 ΚΠολΔ).

4. Η δικάσιμος για τη συζήτηση της αιτήσεως προσδιορίζεται μέσα σε έξι (6) μήνες από την ημερομηνία καταθέσεώς της. Ο αιτών μπορεί να παραστεί αυτοπροσώπως, χωρίς πληρεξούσιο δικηγόρο, στο Ειρηνοδικείο (άρθρ. 94 παρ. 2 ΚΠολΔ).

5. *Απαράδεκτα*: Σύμφωνα με το άρθρο 8 παρ. 1 εδ. 3 του ν.3869/2010 αν το δικαστήριο απορρίψει την αίτηση του οφειλέτη για ρύθμιση, δεν μπορεί να υποβληθεί νέα αίτηση πριν από την πάροδο έτους. Στο άρθρο 10 παρ. 1 εδ. 4 του ν.3869/2010 προβλέπεται ότι είναι απαράδεκτη νέα αίτηση του οφειλέτη πριν την πάροδο δύο ετών από την απόρριψη της αίτησής του ή την έκπτωσή του από την ήδη γενομένη ρύθμιση, οι οποίες οφείλονται σε ανειλικρινή δήλωσή του ως προς τα περιουσιακά στοιχεία και τα εισοδήματά του. Με το άρθρ. 1 παρ. 3 του ν.3869/2010 προβλέπεται ότι η απαλλαγή του οφειλέτη από τα χρέη του μπορεί να γίνει μόνο μία φορά.

Γ. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΙΤΟΥΝΤΟΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΥΠΟΒΟΛΗ ΤΗΣ ΑΙΤΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΠΡΙΝ ΤΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΑΥΤΗΣ

1. *Προσκομιδή εγγράφων*: Εντός ενός (1) μηνός από την κατάθεση της αιτήσεως ο αιτών – οφειλέτης υποχρεούται να προσκομίσει: α) την βεβαίωση του φορέα ή του δικηγόρου που βοήθησε την προσπάθεια εξωδικαστικού συμβιβασμού και β) υπεύθυνη δήλωση για την ορθότητα και πληρότητα της καταστάσεως περιουσίας αυτού και των κάθε φύσεως εισοδημάτων του ίδιου και του συζύγου του και της καταστάσεως των πιστωτών του και των απαιτήσεών τους κατά κεφάλαιο, τόκους και έξοδα, καθώς και για τις μεταβιβάσεις εμπραγμάτων δικαιωμάτων επί ακινήτων του, στις οποίες προέβη την τελευταία, πριν από την κατάθεση της αιτήσεως, τριετία.

Εντός του ίδιου χρονικού διαστήματος (ήτοι ενός μηνός από την κατάθεση της αιτήσεως) ο αιτών οφειλέτης καταθέτει στην γραμματεία του Ειρηνοδικείου, έγγραφα που έχει στη διάθεσή του σχετικά με την περιουσία του, τα κάθε φύσεως εισοδήματά του, τους πιστωτές και τις απαιτήσεις τους (άρθρο 4 παρ. 4 του Ν.3869/2010).

2. *Επιδόσεις*: Εντός του ίδιου χρονικού διαστήματος (ήτοι ενός μηνός από την κατάθεση της αιτήσεως) ο αιτών οφειλέτης επιδίδει στους πιστωτές αντίγραφα: α) της αιτήσεως με ορισμό δικασίμου για τη συζήτησή της, β) της καταστάσεως της υπάρχουσας περιουσίας και των εισοδημάτων αυτού και γ) του σχεδίου διευθετήσεως των οφειλών με πρόσκληση να υποβάλλουν οι πιστωτές στην Γραμματεία του Ειρηνοδικείου εγγράφως τις παρατηρήσεις και να δηλώσουν αν συμφωνούν με το προτεινόμενο σχέδιο διευθετήσεως των οφειλών εντός αποκλειστικής προθεσμίας δύο (2) μηνών από την κατάθεση της αιτήσεως. Με την πάροδο της προθεσμίας αυτής άπρακτης, τεκμαίρεται ότι ο πιστωτής συμφωνεί με το σχέδιο διευθέτησης των οφειλών. Πρέπει, πάντως, στην πρόσκληση να γίνεται μνεία για τη συνέπεια αυτή (άρθρ. 5 του ν.3869/2010).

Δ. ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΣ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΣ

Αν οι πιστωτές του οφειλέτη δηλώσουν εγγράφως και εμπροθέσμως (ήτοι εντός δύο μηνών από την κατάθεση της αιτήσεως, άλλως ενός μηνός από την επίδοση του σχεδίου διευθετήσεως) στην Γραμματεία του Ειρηνοδικείου ότι δεν συμφωνούν με το

προτεινόμενο σχέδιο διευθετήσεως των οφειλών και προτείνουν τροποποιήσεις του σχεδίου, τότε ο αιτών – οφειλέτης μπορεί, εντός αποκλειστικής προθεσμίας δέκα πέντε (15) ημερών που αρχίζει με την πάροδο 2 (δύο) μηνών από την κατάθεση της αιτήσεως, λαμβάνοντας υπόψη και τις παρατηρήσεις των πιστωτών, να επιφέρει μεταβολές στο αρχικό σχέδιο διευθετήσεως, προκειμένου να επιτευχθεί συμφωνία όλων των πιστωτών. Οι πιστωτές ενημερώνονται με δική τους επιμέλεια για τις ανωτέρω μεταβολές και λαμβάνουν θέση εγγράφως για το αναμορφωμένο σχέδιο εντός είκοσι (20) ημερών από τη λήξη της προθεσμίας υποβολής τροποποιημένου σχεδίου. Τροποποίηση του σχεδίου μπορεί να λάβει χώρα μόνο μία φορά.

Αν κανένας πιστωτής δεν προβάλλει αντιρρήσεις για το αρχικό ή το τροποποιημένο σχέδιο διευθέτησης οφειλών ή συγκατατίθενται όλοι σε αυτό, θεωρείται ότι ο συμβιβασμός έχει γίνει αποδεκτός, οπότε ο Ειρηνοδίκης με απόφασή του επικυρώνει το σχέδιο, το οποίο αποκτά πλέον ισχύ δικαστικού συμβιβασμού. Κατόπιν τούτου, η αίτηση για ρύθμιση και απαλλαγή από τις οφειλές θεωρείται ότι ανακλήθηκε.

Υποκατάσταση συγκατάθεσης:

Αν στο αρχικό ή τροποποιημένο σχέδιο συγκατατίθενται πιστωτές με απαιτήσεις που υπερβαίνουν το ήμισυ του συνολικού ποσού των απαιτήσεων, στους οποίους περιλαμβάνονται σε κάθε περίπτωση το σύνολο των πιστωτών με εμπραγμάτως εξασφαλιζόμενες απαιτήσεις και πιστωτές με απαιτήσεις που υπερβαίνουν το ήμισυ των τυχόν εργατικών απαιτήσεων, το Δικαστήριο, μετά από αίτηση του οφειλέτη ή οποιουδήποτε από τους πιστωτές που υποβάλλεται εγγράφως μέχρι τη συζήτηση της αιτήσεως (για την απαλλαγή από τα χρέη), υποκαθιστά την έλλειψη συγκατάθεσης των πιστωτών που αντιτίθενται καταχρηστικά στο συμβιβασμό. Στην περίπτωση αυτή θεωρείται ότι επήλθε ο συμβιβασμός και ότι ανακλήθηκε η αίτηση για την απαλλαγή από τα χρέη.

Αποτέλεσμα της υποκαταστάσεως είναι ότι θεωρείται ότι επήλθε ο συμβιβασμός και ότι ανακλήθηκε η αίτηση για την απαλλαγή από τα χρέη (άρθρ. 6 παρ. 3 εδ. β του ν.3869/2010). Οι πιστωτές δεν αποκτούν απαίτηση κατά του οφειλέτη για τα έξοδα και τις δαπάνες που δημιουργούνται από τη διαδικασία και το σχέδιο διευθέτησης των οφειλών (άρθρ. 6 παρ. 6 του ν.3869/2010). Αν δεν ενταχθεί στο σχέδιο διευθετήσεως των οφειλών απαίτηση ανέγγυου πιστωτή, στον οποίο επιδόθηκαν η αίτηση και το σχέδιο, η απαίτηση αποσβέννυται, αν ο πιστωτής δεν λάβει εγγράφως θέση επί του σχεδίου μέσα στην προθεσμία που προβλέπεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 5 του ν.3869/2010, ήτοι εντός δύο (2) μηνών από την υποβολή της αιτήσεως για απαλλαγή από τα χρέη (άρθρ. 6 παρ. 5 του ν.3869/2010).

Προϋποθέσεις υποκατάστασης:

- α) Ύπαρξη συγκατάθεσης πιστωτών με απαιτήσεις που υπερβαίνουν το ήμισυ του συνολικού ποσού των απαιτήσεων,
- β) Σ' αυτούς πρέπει οπωσδήποτε να περιλαμβάνονται: 1. το σύνολο των πιστωτών που έχουν απαιτήσεις εξασφαλισμένες με εμπράγματα ασφάλεια και 2. αν υπάρχουν πιστωτές με εργατικές απαιτήσεις, αυτοί που συγκατατίθενται πρέπει να έχουν απαιτήσεις που υπερβαίνουν το ήμισυ των εργατικών απαιτήσεων, 3. οι πιστωτές που δεν συγκατατίθενται στον συμβιβασμό θα πρέπει να ενεργούν καταχρηστικά (άρθρ. 6 παρ. 3 του ν.3869/2010).

Πότε δεν επιτρέπεται η υποκατάσταση:

Δεν επιτρέπεται υποκατάσταση της συγκατάθεσης πιστωτή όταν: α) η απαίτηση του πιστωτή που αντιτίθεται δεν ικανοποιείται σε ανάλογο, σε σχέση με τους άλλους πιστωτές, βαθμό ή β) σε περίπτωση εφαρμογής του σχεδίου, ο πιστωτής που αντιτίθεται αποδεικνύει ότι θα περιέλθει σε δυσμενέστερη οικονομικά θέση από αυτήν στην οποία θα περιερχόταν, αν συνεχιζόταν η διαδικασία απαλλαγής του οφειλέτη από τις οφειλές ή γ) αμφισβητείται απαίτηση από οφειλέτη ή οποιονδήποτε πιστωτή (άρθρ.6 παρ. 4 του ν.3869/2010).

E. ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΕΙΡΗΝΟΔΙΚΕΙΟΥ

1. Με την κατάθεση της αιτήσεως ανοίγεται φάκελος του οφειλέτη στον οποίο τοποθετούνται με μέριμνα της γραμματείας του Ειρηνοδικείου όλα τα έγγραφα και στοιχεία της υποθέσεως (άρθρ.4 παρ. 5 του ν.3869/2010).
2. Στην Γραμματεία κάθε Ειρηνοδικείου τηρείται αλφαβητικό αρχείο των προσώπων που έχουν υποβάλει την αίτηση για ρύθμιση οφειλής , στο οποίο εγγράφονται τα ονόματα των αιτούντων, η πορεία των αιτήσεων και οι αποφάσεις που εκδίδονται.
3. Στο Ειρηνοδικείο Αθηνών τηρείται Γενικό Αρχείο, στο οποίο καταχωρίζονται τα, ως άνω, στοιχεία για ολόκληρη τη χώρα. Από το αρχείο διαγράφονται ένα έτος μετά την υποβολή των αιτήσεων όλα τα στοιχεία που τηρούνται γι' αυτές, εφόσον οι αιτήσεις απορριφθούν αμετάκλητα, ανακληθούν ή καταλήξουν σε δικαστικό συμβιβασμό. Πρόσβαση σε πληροφορίες του αρχείου μπορεί να έχει κάθε ενδιαφερόμενος. Μετά την πάροδο πενταετίας από την απαλλαγή του οφειλέτη από κάθε τυχόν υφιστάμενο υπόλοιπο οφειλής έναντι όλων των πιστωτών, πρόσβαση σε στοιχεία του οφειλέτη επιτρέπεται μόνο για τον έλεγχο της συνδρομής της προϋποθέσεως της παραγράφου 3 του άρθρου 1 του ν.3869/2010 που ορίζει ότι: «Απαλλαγή του οφειλέτη από τα χρέη του σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου μπορεί να γίνει μόνο μία φορά».

ΣΤ. ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΚΑΤΑΔΙΩΚΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ

Η κατάθεση της Αιτήσεως για ρύθμιση της οφειλής δεν επιφέρει την αναστολή των μέτρων αναγκαστικής εκτελέσεως κατά του οφειλέτη. Όμως, μετά την κατάθεση της αιτήσεως, ο οφειλέτης ή κάθε άλλος που έχει έννομο συμφέρον μπορεί να ζητήσει από το αρμόδιο Δικαστήριο, δηλαδή το Ειρηνοδικείο (άρθρ. 683 παρ. 2 ΚΠολΔ), που δικάζει κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων την αναστολή της εκτελεστικής διαδικασίας κατά του οφειλέτη. Η αναστολή χορηγείται έως την έκδοση της οριστικής αποφάσεως επί του σχεδίου διευθετήσεως υπό τις εξής δύο προϋποθέσεις, που πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά: α) εάν πιθανολογείται ότι από την εκτέλεση θα προκληθεί ουσιώδης βλάβη στα συμφέροντα του αιτούντος και β) εάν πιθανολογείται ότι θα ευδοκιμήσει η αίτηση. Αν η αίτηση αναστολής γίνει δεκτή από το Δικαστήριο επάγεται αυτοδικαίως την απαγόρευση διαθέσεως των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη (άρθρ.6 παρ. 1).

Το ίδιο Δικαστήριο (Ειρηνοδικείο), κατόπιν αιτήσεως οποιουδήποτε έχει έννομο συμφέρον που δικάζεται κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων μπορεί να διατάξει όποιο μέτρο κρίνει αναγκαίο για να αποτραπεί κάθε επιζήμια για τους πιστωτές μεταβολή της περιουσίας του οφειλέτη ή μείωση της αξίας της μέχρι να δημοσιευθεί η απόφαση επί της αιτήσεως για τη ρύθμιση της οφειλής (άρθρ. 6 παρ. 2).

Ειδικώς, σε περίπτωση οφειλής από στεγαστικό δάνειο το αρμόδιο δικαστήριο (Ειρηνοδικείο) μπορεί, λαμβάνοντας υπόψη τις δυνατότητες που επιτρέπει το εισόδημα του αιτούντος οφειλέτη, να χορηγήσει την αναστολή των καταδιωκτικών μέτρων για την οφειλή αυτή με ή χωρίς τον όρο της καταβολής εκ μέρους του οφειλέτη όλου ή μέρους του ποσού που αντιστοιχεί στην ενήμερη τοκοχρεολυτική δόση που θα όφειλε να καταβάλλει από το χρονικό σημείο της δημοσιεύσεως της αποφάσεως και μέχρι την έκδοση οριστικής αποφάσεως, αν η σύμβαση δανείου δεν είχε καταγγελθεί ή δεν εμφάνιζε ληξιπρόθεσμες οφειλές (άρθρ. 6 παρ. 4).

Είναι δυνατή η χορήγηση από τον Ειρηνοδίκη προσωρινής διαταγής, κατά τα άρθρα 691 παρ.2 ή 781 παρ.1 ΚΠολΔ, κατόπιν αιτήσεως είτε του αιτούντος την αναστολή οφειλέτη ή οιοδήποτε τρίτου που εξαρτάς έννομο συμφέρον, που να απαγορεύει προσωρινώς την αναγκαστική εκτέλεση κατά του οφειλέτη (στην αίτηση της παρ. 1 του άρθρου 6) ή να απαγορεύει προσωρινώς κάθε πραγματική και νομική μεταβολή της περιουσιακής καταστάσεως του οφειλέτη μέχρι να δημοσιευθεί η απόφαση επί της αιτήσεως για τη ρύθμιση της οφειλής (στην αίτηση της παρ. 2 του άρθρου 6).